

PRÍLOHA 3 VPLYV NA ROZPOČTY VÚC A OBCÍ PRI PRESUNE VYBRANÝCH KOMPETENCIÍ

Pre potreby odhadnutia vplyvu presunu kompetencií z obcí na VÚC pri financovaní pobytovej sociálnej služby v zariadení pre seniorov (ZPS) a v zariadení opatrovateľskej služby (ZOS) na rozpočet regionálnej a miestnej samosprávy je potrebné poznať súčasný stav financovania sociálnych služieb podmienených odkázanosťou (ďalej len „OPIO SoS“) z rozpočtov samospráv, resp. stav z roku 2023.

Preto sa v prvej časti uvádzajú príjmy poskytovateľov OPIO SoS z rozpočtov obcí a VÚC v roku 2023 podľa ročného zisťovania od poskytovateľov sociálnych služieb.

V ďalšej časti sa pri odhade vplyvu na rozpočty VÚC a obcí pri presune vybraných kompetencií vychádza zo súčasnej (k 30.9.2024) štruktúry prijímateľov OPIO SoS a to podľa stupňa odkázanosti, druhu a formy sociálnej služby, ktorej sú prijímateľmi. Predpokladaná suma paušálneho príspevku samosprávy paušálneho príspevku je určená vo výške cca 20 % pri pobytových formách resp. 30 % pri ambulantných a terénnych formách z nákladov na SoS odhadnutých na rok 2026¹.

A. PRÍJMY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PODMIENENÝCH ODKÁZANOSŤOU NA POMOC INEJ OSOBY (OPIO SOS) Z ROZPOČTOV OBCÍ A VÚC V ROKU 2023

Z údajov od poskytovateľov OPIO sociálnych služieb za rok 2023, ktoré sú predmetom Analytickej časti konceptie vyplýva, že z celkových príjmov PSS OPIO sociálnych služieb (862,3 mil. eur), tvoria príjmy z rozpočtov VÚC 28,1 % (242 mil. eur) a príjmy z rozpočtov obcí 7,7 % (66 mil. eur). Na tieto podiely je však potrebné nazeráť aj z pohľadu typu PSS (verejný – zriadený alebo založený obcou/VÚC a neverejný), ale aj z hľadiska druhu sociálnej služby a toho, či je v obligatórnej pôsobnosti (z hľadiska jej zabezpečovania a financovania) obce alebo VÚC (tabuľka 1) a zároveň aj na príjmy obcí a VÚC z podielových daní.

Členenie OPIO SoS podľa pôsobnosti obce/VÚC ustanovenej zákonom o sociálnych službách:

VÚC	obec
Zariadenie podporovaného bývania	Zariadenie pre seniorov
Rehabilitačné stredisko	Zariadenie opatrovateľskej služby
Špecializované zariadenie	Denný stacionár
Domov sociálnych služieb	Domáca opatrovateľská služba

Tabuľka 1 Príjmy OPIO SoS, z toho príjmy z rozpočtov obce a VÚC a ich podiel na celkových príjmoch za rok 2023

Príjmy OPIO SoS, z toho príjmy z rozpočtov obce a VÚC 2023	2023 Celková hodnota	Zriadený /založený obcou/mestom	Zriadený /založený VÚC	Neverejný
OPIO SoS - Príjmy spolu (v eur)	862 330 616	224 451 451	313 443 178	324 435 987
Z rozpočtu VÚC	242 024 237	299 247	213 584 931	28 140 059
% príjmov z rozpočtu VÚC	28,1%	0,1%	68,1%	8,7%
Z rozpočtu obcí	66 036 012	54 191 748	35 602	11 808 661
% príjmov z rozpočtu obce	7,7%	24,1%	0,0%	3,6%
OPIO SoS v pôsobnosti VÚC (v eur)	398 344 959	5 760 272	277 549 814	115 034 873
Z rozpočtu VÚC	219 411 577	353	191 392 140	28 019 084
% príjmov z rozpočtu VÚC	55,1%	0,0%	69,0%	24,4%
Z rozpočtu obcí	1 002 537	454 550	30 106	517 882
% príjmov z rozpočtu obce	0,3%	7,9%	0,0%	0,5%

¹ Náklady na jednotlivé druhy SoS boli vypočítané na základe analýzy údajov poskytovateľov sociálnych služieb za rok 2023 s navýšením o infláciu.

Príloha Konceptie reformy financovania sociálnych služieb

OPIO SoS v pôsobnosti obce (v eur)	463 985 658	218 691 179	35 893 364	209 401 114
Z rozpočtu VÚC	22 612 660	298 894	22 192 791	120 975
% príjmov z rozpočtu VÚC	4,9%	0,1%	61,8%	0,1%
Z rozpočtu obcí	65 033 474	53 737 199	5 496	11 290 780
% príjmov z rozpočtu obce	14,0%	24,6%	0,0%	5,4%

Zdroj: Údaje z IS SoS MPSR 2023.

Vyššie územné celky vynaložili (podľa údajov od poskytovateľov sociálnych služieb za rok 2023) zo svojich rozpočtov celkom 242 mil. eur, z toho **219,4 mil. eur** na sociálne služby v originálnej pôsobnosti VÚC. Z celkových zdrojov vynaložených na SoS v pôsobnosti VÚC bolo **87 % vynaložených na zariadenia zriadené alebo založené VÚC** (ktoré nie sú podporované príspevkom z rozpočtu MPSVR SR) a **13 % na zariadenia neverejných PSS (podporovaným aj príspevkom z rozpočtu MPSVR SR)**.

Zároveň pri sociálnych službách v pôsobnosti VÚC tvoria príjmy z rozpočtu VÚC u zariadení nimi zriadenými alebo založenými až 69 % príjmov, u neverejných poskytovateľov je to 24,4 % príjmov. Bližšie údaje sú uvedené v tabuľke 2.

Tabuľka 2 Príjmy OPIO SoS v pôsobnosti VÚC podľa druhov (celkové a z rozpočtov obce a VÚC), 2023

Príjmy OPIO SoS v pôsobnosti VÚC z rozpočtov obce a VÚC 2023	2023 Celková hodnota	Zriadený /založený obcou/mestom	Zriadený /založený VÚC	Neverejný
OPIO SoS v pôsobnosti VÚC	398 344 959	5 760 272	277 549 814	115 034 873
Z rozpočtu VÚC	219 411 577	353	191 392 140	28 019 084
% príjmov z rozpočtu VÚC	55,1%	0,0%	69,0%	24,4%
Z rozpočtu obcí	1 002 537	454 550	30 106	517 882
% príjmov z rozpočtu obce	0,3%	7,9%	0,0%	0,5%
Zariadenie podporovaného bývania - Príjmy spolu	7 881 633	184 795	4 234 214	3 462 624
Z rozpočtu VÚC	4 156 260	0	3 150 062	1 006 198
% príjmov z rozpočtu VÚC	52,7%	0,0%	74,4%	29,1%
Z rozpočtu obcí	139 778	130 169	8 709	900
% príjmov z rozpočtu obce	1,8%	70,4%	0,2%	0,0%
Rehabilitačné stredisko - Príjmy spolu	4 441 219	0	2 019 101	2 422 118
Z rozpočtu VÚC	2 569 187	0	1 660 653	908 534
% príjmov z rozpočtu VÚC	57,8%		82,2%	37,5%
Z rozpočtu obcí	2 310	0	0	2 310
% príjmov z rozpočtu obce	0,1%		0,0%	0,1%
Domov sociálnych služieb - Príjmy spolu	194 555 150	1 315 418	157 675 955	35 563 777
Z rozpočtu VÚC	118 535 361	76	109 734 823	8 800 461
% príjmov z rozpočtu VÚC	60,9%	0,0%	69,6%	24,7%
Z rozpočtu obcí	192 600	125 752	15 032	51 817
% príjmov z rozpočtu obce	0,1%	9,6%	0,0%	0,1%
Špecializované zariadenie - Príjmy spolu	191 466 956	4 260 059	113 620 543	73 586 355
Z rozpočtu VÚC	94 150 769	277	76 846 602	17 303 890
% príjmov z rozpočtu VÚC	49,2%	0,0%	67,6%	23,5%
Z rozpočtu obcí	667 849	198 629	6 365	462 855
% príjmov z rozpočtu obce	0,3%	4,7%	0,0%	0,6%

Zdroj: Údaje z IS SoS MPSR 2023.

Obce, podľa údajov od poskytovateľov sociálnych služieb za rok 2023, vynaložili zo svojich rozpočtov celkom 66 mil. eur, z toho **65 mil. eur** (98,5 %) na sociálne služby vo svojej pôsobnosti. Z celkových zdrojov vynaložených na SoS v pôsobnosti obce bolo **83 % vynaložených na sociálne služby zriadené alebo založené obcou** a **17 % na zariadenia neverejných PSS (napriek tomu, že oba typy PSS sú podporované aj príspevkom z MPSVR SR)**.

Zároveň pri sociálnych službách v pôsobnosti obce tvoria príjmy z rozpočtu obce u sociálnych služieb nimi zriadenými alebo založenými 25 % príjmov, u neverejných poskytovateľov je to len 5,4 % príjmov. Pri pobytových formách (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby) predstavuje podiel príjmov z rozpočtov obcí u neverejných PSS len 3,3 %, pri ambulantnej forme (denný stacionár) je to 7,7 % a pri opatrovateľskej službe 30 %. Bližšie údaje sú uvedené v tabuľke 3.

Tabuľka 3 Príjmy OPIO SoS v pôsobnosti obcí podľa druhov (celkové a z rozpočtov obce a VÚC), 2023

Príjmy OPIO SoS v pôsobnosti obce z rozpočtov obce a VÚC 2023	2023 Celková hodnota	Zriadený /založený obcou/mestom	Zriadený /založený VÚC	Neverejný
OPIO SoS v pôsobnosti obce	463 985 658	218 691 179	35 893 364	209 401 114
Z rozpočtu VÚC	22 612 660	298 894	22 192 791	120 975
% príjmov z rozpočtu VÚC	4,9%	0,1%	61,8%	0,1%
Z rozpočtu obcí	65 033 474	53 737 199	5 496	11 290 780
% príjmov z rozpočtu obce	14,0%	24,6%	0,0%	5,4%
Zariadenie pre seniorov-Príjmy spolu	339 504 030	137 471 635	35 893 364	166 139 030
Z rozpočtu VÚC	22 396 192	91 818	22 192 791	111 583
% príjmov z rozpočtu VÚC	6,6%	0,1%	61,8%	0,1%
Z rozpočtu obcí	30 758 610	25 808 862	5 496	4 944 252
% príjmov z rozpočtu obce	9,1%	18,8%	0,0%	3,0%
Zariadenie opatrovateľskej služby - Príjmy spolu	42 362 856	25 420 987	0	16 941 869
Z rozpočtu VÚC	199 910	199 646	0	264
% príjmov z rozpočtu VÚC	0,5%	0,8%		0,0%
Z rozpočtu obcí	8 827 164	8 220 001	0	607 163
% príjmov z rozpočtu obce	20,8%	32,3%		3,6%
Denný stacionár - Príjmy spolu	15 304 218	5 678 757	0	9 625 460
Z rozpočtu VÚC	14 128	5 000	0	9 128
% príjmov z rozpočtu VÚC	0,1%	0,1%		0,1%
Z rozpočtu obcí	2 082 823	1 331 636	0	751 186
% príjmov z rozpočtu obce	13,6%	23,4%		7,8%
Opatrovateľská služba - Príjmy spolu	66 814 554	50 119 800	0	16 694 755
Z rozpočtu VÚC	2 430	2 430	0	0
% príjmov z rozpočtu VÚC	0,0%	0,0%		0,0%
Z rozpočtu obcí	23 364 878	18 376 700	0	4 988 178
% príjmov z rozpočtu obce	35,0%	36,7%		29,9%

Zdroj: Údaje z IS SoS MPSR 2023.

B. VPLYV NA ROZPOČTY OBCÍ A VÚC A NIMI ZRIADENÝCH/ZALOŽENÝCH POSKYTOVATEĽOV OPIO SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRI PRESUNE VYBRANÝCH KOMPETENCIÍ

Nízky podiel príjmov z rozpočtov obcí u neverejných poskytovateľov najmä pobytových služieb (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby) vo výške 3,3 % z celkových príjmov, potvrdzuje avizované neposkytovanie finančných príspevkov obecnými samosprávami neverejným PSS týchto sociálnych služieb a teda nepripravenosť – prioritne finančnú (najmä malých obcí), zabezpečovať pobytové sociálne služby pre svojich obyvateľov (aj u neverejných PSS).

Vzhľadom na skutočnosť, že zariadeniam sociálnych služieb zriadeným alebo založeným VÚC (nepodporovaným príspevkom z MPSVR) sa po zavedení príspevku na pomoc pri odkázanosti výrazne zvýšia príjmy z tohto zdroja poskytovaného zo štátneho rozpočtu, je vhodným riešením vyššie uvedenej situácie **prenos kompetencie pri financovaní všetkých pobytových druhov sociálnej služby v pôsobnosti obec (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby) z obcí na VÚC.**

Podľa údajov uvedených vyššie (tab. 3) **obce na tieto druhy sociálnych služieb v roku 2023 vynaložili celkom 39,6 mil. eur** (34 mil. eur na zariadenia vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a 5,6 mil. eur na zariadenia neverejných PSS).

Vzhľadom na fakt, že financovanie (najmä neverejných PSS) nebolo zo strany obcí dostatočné a neboli zazmluvnené všetky kapacity, je potrebné pri projekcii výdavkov VÚC v roku 2026 na tieto druhy SoS (ZPS, ZOS) vychádzať z celkovej kapacity ZPS a ZOS a predpokladaného paušálneho príspevku na prevádzku².

² Paušálny príspevok na prevádzku týchto druhov sociálnych služieb na rok 2026 sa určil vo výške cca 20 % celkovej ceny sociálnej služby za rok 2023 a so zohľadnením predpokladanej inflácie na roky 2024 a 2025.

Na základe týchto údajov, by bol **dopad na VÚC na poskytovanie paušálneho príspevku pre tieto zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí, VÚC a zariadenia neverejných PSS podľa ich aktuálnej kapacity vo výške viac ako 90,8 mil. eur.**

Tento dopad však bude kompenzovaný príjmami zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC (v súčasnosti nepodporovaných príspevkom MPSVR) cez príjem z príspevku na pomoc pri odkázanosti, ktorý sa pri aktuálnej skladbe klientov týchto zariadení podľa ich stupňa odkázanosti predpokladá vo výške takmer 196,8 mil. eur.

Novým prerozdelením kompetencií v oblasti financovania pobytových foriem ZPS a ZOS by mali obce takto „získané“ prostriedky vynaložiť od roku 2026 na rozvoj komunitných ambulantných sociálnych služieb (denný stacionár), domácej opatrovateľskej služby a zároveň novonavrhovanej služby sprostredkovania sociálnej služby a pomoci, ktorá bude kľúčová pri podpore a sprevádzaní ich obyvateľov pri zabezpečení potrebnej pomoci.

Tabuľky 4 a 5 podrobnejšie opisujú tieto predpokladané vplyvy na rozpočet obcí a VÚC v roku 2026 v porovnaní s rokom 2023 a to so zreteľom na presun kompetencií pri financovaní sociálnej služby v pobytovej forme ZPS a ZOS z obce na VÚC, zavedenie príspevku na pomoc pri odkázanosti zo štátneho rozpočtu a paušálneho príspevku zo samosprávy.

Príloha Konceptie reformy financovania sociálnych služieb

Tabuľka 4 Predpokladané vplyvy na rozpočet obcí v roku 2026 v porovnaní s rokom 2023

Ciele/zámery reformy v oblasti OPIO SoS	Vplyv na obce (Za predpokladu presunu kompetencie pri financovaní ZpS, ZOS na VÚC)	2026			2023		
		Príjmy/šetrnenie	Výdavky/strata	Poznámka k príjmom/výdavkom resp. šetreniu/strate	Príjmy/šetrnenie	Výdavky/strata	Poznámka k príjmom/výdavkom resp. šetreniu/strate
1. Zavedenie príspevku na pomoc pri odkázanosti , ktorým sa nahradí príspevok z rozpočtu MPSVR (ktorý nie je poskytovaný ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC)	1. pozitívny vplyv na rozpočty obcí z dôvodu poskytovania PPO nielen pre klientov ZSS, ale aj opatrovateľskej služby	188 500 000 €		získané obcou za prijímateľov SoS zriadených obcou		54 192 000 €	vynaložené obcami pre SoS zariadené obcou (všetky druhy vrátane ZpS, ZOS)
2. Zrušenie príspevku z rozpočtu MPSVR	2. negatívny vplyv na rozpočty obcí avšak kompenzovaný zavedením PPO klientom (nie je príjem obce)		58 943 000 €	prostriedky obecných ZSS z príspevku z MPSVR	58 943 000 €		prostriedky získané obecnými ZSS z príspevku z MPSVR
3. Zachovanie spolufinancovania zo strany samospráv - Nahradenie príspevku na prevádzku (FPP) určeného podľa vzorca stanoveného zákonom Paušálnym príspevkom samosprávy poskytovateľovi sociálnej služby (bez ohľadu na to, či ide o verejného alebo neverejného PSS)	3. negatívny vplyv na rozpočty obcí z dôvodu poskytovania Paušálneho príspevku bez ohľadu na zriaďovateľa, avšak len pre denný stacionár a opatrovateľskú službu		31 869 420 €	vynaložené obcou ako Paušálny príspevok na DS a opatrovateľskú službu poskytovanú obcou a NPSS		6 287 300 €	vynaložené obcou pre neverejných PSS a ZSS zriadené VUC pri SoS v pôsobnosti obce (bez ZPS, ZOS)
4. Presun kompetencie pri financovaní sociálnej služby v zariadení pre seniorov (ZpS) a zariadení opatrovateľskej služby (ZOS) pobytovou formou z obcí na VÚC	4. pozitívny vplyv na rozpočty obcí z dôvodu neposkytovania Paušálneho príspevku na ZpS a ZOS a súčasne príjem z Paušálneho príspevku pre obcou zriadené ZSS z VÚC	38 965 000 €		získané obcou ako Paušálny príspevok pre ZpS, ZOS neverejných PSS a zriadených obcou/VÚC		5 556 700 €	vynaložené obcou pre neverejných PSS a ZSS zriadené VUC pre ZpS a ZOS
Spolu		227 465 000 €	76 103 000 €		58 943 000 €	66 036 000 €	vynakladali v rámci svojich kompetencií z rozpočtov (z podielových daní)
Celkový vplyv			136 652 580 €				

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 5 Predpokladané vplyvy na rozpočet VÚC v roku 2026 v porovnaní s rokom 2023

Ciele/zámery reformy v oblasti OPIO SoS	Vplyv na VÚC	2026			2023		
		Príjmy/štetrenie	Výdavky/strata	Poznámka k príjmom/výdavkom resp. štetreniu/strate	Príjmy/štetrenie	Výdavky/strata	Poznámka k príjmom/výdavkom resp. štetreniu/strate
1. Zavedenie príspevku na pomoc pri odkázanosti, ktorým sa nahradí príspevok z rozpočtu MPSVR (ktorý nie je poskytovaný ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC)	1. pozitívny vplyv na rozpočty VÚC pre ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC	196 750 000 €		získané VÚC za prijímateľov ZSS zriadených VÚC		213 600 000 €	vynaložené VÚC pre ZSS zriadené VÚC
2. Zrušenie príspevku z rozpočtu MPSVR	2. Bez vplyvu na VÚC (príspevok MPSVR nie je poskytovaný ZSS zriadeným VÚC)		-	-		-	-
3. Zachovanie spolufinancovania zo strany samospráv - Nahradenie príspevku na prevádzku (FPP) určeného podľa vzorca stanoveného zákonom Paušálnym príspevkom samosprávy poskytovateľovi sociálnej služby (bez ohľadu na to, či ide o verejného alebo neverejného PSS)	3. negatívny vplyv na rozpočty VÚC (z dôvodu poskytovania paušálneho príspevku na SoS v pôsobnosti VÚC nielen NPSS ale aj ZSS riadených VUC a obcou)		107 770 320 €	vynaložené VÚC ako Paušálny príspevok na kapacitu ZSS v pôsobnosti VUC zriadených VÚC, obcou a NPSS		28 000 000 €	vynaložené VÚC pre neverejných PSS a ZSS zriadené obcou pri SoS v pôsobnosti VÚC
4. Presun kompetencie pri financovaní sociálnej služby v zariadení pre seniorov (ZpS) a zariadení opatrovateľskej služby (ZOS) pobytovou formou z obcí na VÚC	4. negatívny vplyv na rozpočty VÚC z dôvodu poskytovania paušálneho príspevku verejným („obecným“) a neverejným PSS v ZpS a ZOS		90 781 440 €	vynaložené VÚC ako Paušálny príspevok pre ZpS, ZOS neverejných PSS a zriadených obcou/VÚC		420 000 €	vynaložené VÚC pre neverejných PSS a ZSS zriadené obcou pri SoS v pôsobnosti obce
		196 750 000 €	198 551 760 €		0 €	242 020 000 €	vynakladali v rámci svojich kompetencií z rozpočtov (z podielových daní)
	Celkový vplyv		- 1 801 760 €				

Zdroj: Vlastné spracovanie